

NOSO OG DEN NORDNORSKE KULTURAVTALEN

Til: Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner

Vår ref.: 17/67/ST

Dato: 22.06.2017

Kopi: Kulturdepartementet, Bodø kommune, Tromsø kommune, NOSO

Vi viser til at Den nordnorske kulturavtalen 2018 - 2021 innebærer en reduksjon i bevilgningen til Nordnorsk Opera og Symfoniorkester (NOSO) f.o.m 2018.

NOSO inngår i finansieringssystemet for region-/landsdelsinstitusjoner med delt ansvar etter fast fordelingsnøkkel 70/30 mellom stat og region. Ettersom det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bidrar med sin del, innebærer en mulig reduksjon fra regionen en forholdsmessig større reduksjon fra staten.

Reduksjonen rammer NOSO etter tre år med realnedgang i de offentlige bevilgningene som følge av underkompensasjon for lønns- og prisvekst. Statens reduksjon er delvis knyttet til «effektiviserings- og avbyråkratiseringsreformen» som rammer flatt uten hensyn til at NOSO er i en oppbyggingsfase. Konsekvensene av reduserte rammer blir betydelige for NOSO også på grunn av en komplisert organisasjonsstruktur med to ensembler i to byer, et betydelig innslag av eksternt tjenestekjøp (hotell/reiser) og et symfoniorkester med et stort antall innleide musikere i mangel av et tilstrekkelig antall fast ansatte musikere.

Dersom produksjonsrammene svekkes ytterligere, må aktiviteten og tilbudet til publikum reduseres betraktelig. Slik NOSO selv understreker vil reduksjoner i det samlede offentlige tilskuddet som reforhandlet nordnorsk kulturavtale innebærer, bare kunne fanges opp ved å kutte store produksjoner. Det betyr at det rokkes ved forutsetningene for fullscenisk opera og en videre symfoniorkestersatsing. Dette er en utvikling som ikke er i tråd med de forutsetningene som Stortinget la til grunn for etableringen av Nordnorsk Opera og Symfoniorkester i behandlingen av statsbudsjettet for 2009:

«Flertallet støtter initiativet til et løft for orkestermusikken i Nord-Norge, og mener at de kunstneriske ambisjonene for et symfoniorkester i nord må være på nivå med orkestrene i andre deler av Norge, og at det legges økonomisk til rette for dette.» (Budsjett-innst. S. nr. 2 – 2008–2009)

En realvekst i bevilgningene til de fire fusjonerte virksomhetene (Tromsø Symfoniorkester, Bodø Sinfonietta, Opera Nord og Musikkteatret i Bodø) i 2009 og til NOSO i perioden 2010 - 2015, la til rette for en forsiktig utvikling av institusjonen. Med realnedgangen de tre siste årene og risiko for ytterligere svekkede rammer fra 2018, står denne utviklingen i fare for å settes i revers. Dette er en dårlig utnyttelse av allerede investerte offentlige midler.

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) er kjent med at endringer i inntektssystemet slår uheldig ut for enkelte fylkeskommuner og har bidratt til svekket økonomi. Slik vi understreker i NTOs innspill til statsbudsjettet 2018, er det viktig at staten tar sitt ansvar for å sikre at fylkeskommunene og kommunene

har økonomi til å følge opp sin del av finansieringsansvaret for region-/landsdelsinstitusjonene. Samtidig må regionene ta sin del av ansvaret og ikke nedprioritere kunsten i sine budsjetter.

Redusert bevilgning til NOSO i kulturavtalen fremstår som en kortsiktig innsparing med store langsiktige konsekvenser for en viktig kulturinstitusjon. Vi oppfordrer til en grundig utredning av hva landsdelen på sikt vil tape på å redusere tilskuddet til NOSO – først og fremst i form av kulturelle og kunstneriske verdier, men også i form av økonomi og ringvirkninger. Vi minner om at landsdelen går glipp av en betydelig statlig overføring. I tillegg kommer tap av arbeidsplasser, tapte skatteinntekter, tapte inntekter knyttet til kjøp av varer og tjenester og tap av andre økonomiske ringvirkninger som statstilskuddet utløser.

NOSO inngår som en betydelig del av den nasjonale infrastrukturen på kulturområdet, og mottar direkte statstilskudd – som i dag er det viktigste virkemiddelet for å sikre et mest mulig likeverdig profesjonelt kulturtilbud av høyest mulig kvalitet over hele landet. Samtidig er institusjonen en viktig del av det lokale og regionale kulturlivet i landsdelen – først og fremst ved å sikre lokal produksjon og formidling, men også i kraft av å være et kompetansemiljø og ressurs for kulturlivet ellers i landsdelen.

I lys av dette er ordningen med delt finansieringsansvar og fast fordelingsnøkkel en god og gjennomtenkt ordning som bidrar til forutsigbare rammevilkår, sikrer lokalt eierskap og lokal forankring. Den danner også et sikkerhetsnett ved at de virksomhetene som inngår i ordningen ikke er avhengige av én finansieringspart alene. Samtidig sikrer ordningen at statlige midler kanaliseres direkte til kunstnerisk virksomhet, uten unødvendige byråkratiske mellomledd, og på en armlengdes avstand fra politikk og forvaltning.

Vi merker oss at det regionale tilskuddet til statsfinansiert musikkvirksomhet som er organisert i avdelinger i fylkeskommunene er skjermet for reduksjon i reforhandlet nordnorsk kulturavtale. På denne måten opprettholdes de statlige overføringene til fylkeskommunenes egen virksomhet. Etter vårt syn er det svært uheldig at kunstnerisk virksomhet er organisert som en del av fylkeskommunen, direkte underlagt forvaltningsmessig og politisk styring. En slik organisering er stikk i strid med prinsippet om en armlengdes avstand mellom kunst og politikk. Når en fylkeskommune selv driver kunstnerisk virksomhet og samtidig forvalter tilskudd til selvstendige institusjoner, oppstår det også lett ulike konkurransevilkår mellom fylkeskommunens egen virksomhet og de autonome virksomhetene som er avhengige av finansiering fra den samme fylkeskommunen.

For å ivareta armlengdesprinsippet og sikre desentralisert kunstfaglig beslutningsmyndighet, bør det snarere være slik at offentlige midler til kunstnerisk virksomhet kanaliseres som rammetilskudd til autonome institusjoner, hver og en med en skiftende kunstnerisk ledelse med hver sin kunstneriske visjon. Vi oppfordrer derfor til en kritisk gjennomgang av den fylkeskommunale organiseringen – ikke minst i lys av regionreformen og signaler om å overføre mer ansvar og flere oppgaver på kulturområdet til de nye fylkeskommunene.

Den reforhandlede nordnorske kulturavtalen og NOSOs situasjon illustrerer noen viktige problemstillinger når man nå vurderer å overføre mer ansvar også for profesjonelle, arbeidsintensive institusjoner til fylkeskommuner, som har svak økonomi og strukturer som i varierende grad ivaretar armlengdesprinsippet. Vi ser frem til grundige analyser når ansvarsdelingen mellom forvaltningsnivåene skal gjennomgås i forbindelse med en ny kulturmelding. I påvente av en slik utredning oppfordrer vi Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner til å opprettholde bevilgningen til NOSO og bidra til å sikre institusjonens videre utvikling.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Åse Ryvarden
styreleder

Morten Gjelten
direktør